

บทบรรณาธิการ

นโยบายการจัดทำวารสารเภสัชวิทยา

วารสารเภสัชวิทยาปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ ซึ่งออกล่าช้ากว่ากำหนดมาหลายเดือนนี้ เป็นผลงานชิ้นแรกของคณะบรรณาธิการชุดปัจจุบัน ซึ่งเริ่มดำเนินงานจากเดือนกรกฎาคมเป็นต้นมา เนื่องจากการเริ่มทำงานใหม่จึงมีอุปสรรคและปัญหาอยู่หลายประการทีเดียว แต่เราก็มีความมั่นใจว่าจะสามารถออกวารสารได้ครบตามจำนวนและทันตามกำหนดในระยะต่อไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากท่านสมาชิกทุกท่านในการส่งเรื่องมาตีพิมพ์ในวารสารด้วย ในโอกาสนี้ผู้เขียนซึ่งรับทำหน้าที่บรรณาธิการ จึงใคร่ขอเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการจัดทำวารสารและแยกแยะปัญหาบางประการซึ่งมีอยู่ โดยหวังว่าจะช่วยให้ท่านสมาชิกเข้าใจว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ และเราจะช่วยกันได้อย่างไร เพื่อให้วารสารของเราออกได้ตามกำหนดและมีมาตรฐานดังที่เรามุ่งหวัง

คณะบรรณาธิการ

การที่คณะบรรณาธิการชุดใหม่เริ่มรับงานประมาณเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม (หลังการประชุมประจำปี) ทำให้การดำเนินงานจัดทำวารสารไม่ต่อเนื่อง และทำให้การออกวารสารฉบับที่ ๑ ล่าช้า ถ้าไม่มีการแก้ไข ก็จะทำให้มีปัญหาเช่นนี้ทุกครั้งที่เปลี่ยนบรรณาธิการวารสาร แนวทางที่อาจแก้ไขต่อไป ได้แก่การกำหนดให้คณะบรรณาธิการชุดเดิมออกวารสารฉบับที่ ๑ ของปีใหม่ด้วย ก่อนการประชุมประจำปีหรืออีกแนวทางหนึ่งการเปลี่ยนบรรณาธิการและ/หรือ ผู้จัดการวารสารไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนคณะกรรมการบริหารสมาคม แต่จะเปลี่ยนเวลาใดก็ได้ (หรือไม่เปลี่ยนก็ได้) ความดีของคณะกรรมการบริหาร รายละเอียดในเรื่องนี้คงเกี่ยวข้องไปถึงการแก้ไขกฎของสมาคมในระยะต่อไป

สำหรับคณะบรรณาธิการชุดปัจจุบันได้เลือกจาก ๑๓ ภาควิชา รวม ๒๐ คน โดยอาศัยการติดต่อประสานงานที่สะดวกและสาขาวิชาที่แต่ละคนสนใจหรือมีประสบการณ์เป็นสำคัญเพื่อให้มีผู้อ่านเรื่องที่ตีพิมพ์ครบตามสาขาย่อยของวิชาเภสัชวิทยา ซึ่งได้กำหนดไว้ ดังนั้น บทความที่ได้รับแต่ละเรื่องจะมีคณะบรรณาธิการซึ่งอยู่ในสาขานั้น ๆ อ่านอย่างน้อย ๒ คน แล้วบรรณาธิการจะสรุปข้อเสนอแนะและ/หรือ คำตอบรับถึงผู้เขียน เพื่อพิจารณาก่อนที่จะพิมพ์ในแบบฟอร์มที่ต้องการและตีพิมพ์ในวารสารตามลำดับ

เรื่องที่ตีพิมพ์

ในระหว่างที่ผ่านมาสมาชิกจำนวนไม่น้อยทีเดียวที่แสดงว่ายังไม่พอใจต่อคุณภาพของวารสารเกษขวิทยา แต่เรื่องนี้ก็คงจะเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นปัญหาซึ่งทั้งฝ่ายคณะบรรณาธิการและสมาชิกทุกคนจะต้องร่วมมือกัน การขาดเรื่องที่มีคุณภาพเป็นปัญหาที่สำคัญของวารสารที่ตีพิมพ์ใหม่ทุกเล่ม และเป็นปัญหาของวารสารเกือบทุกเล่มในประเทศไทย (1) แต่ผู้เขียนเชื่อว่าเรื่องนี้จะไม่เป็นปัญหาหลังจากที่เราออกวารสารได้อย่างสม่ำเสมอในโอกาสต่อไป

คุณภาพของเรื่องที่ตีพิมพ์ในวารสารมีผลต่อเนื่องเป็นวงจรที่น่าสนใจ เช่น ถ้าเราได้รับตีพิมพ์เรื่องอะไรก็ได้ เพื่อให้ครบเล่ม โดยไม่พิจารณาถึงคุณค่าให้ตี เราอาจได้ปริมาณเรื่องมากพอ แต่ก็จะได้เรื่องชนิด "อะไรก็ได้" นั้นเป็นส่วนมาก เพราะผู้เขียนบางคนก็พิจารณาเห็นว่าวารสารของเราคุณภาพไม่ดีพอ เขาก็จะไม่ส่งเรื่องให้ ในอีกมุมหนึ่ง การพิจารณาอย่างเล็งผลเลิศเกินไปโดยหวังจะตีพิมพ์เฉพาะเรื่องที่เขียนได้อย่างละเอียด ลึกซึ้ง หรือก้าวหน้าทันกับงานวิจัยที่กำลังดำเนินอยู่ เราก็จะได้รับเรื่องเช่นนั้นน้อยมาก จนทำให้การออกวารสารล่าช้าไม่ทันกำหนด เมื่อวารสารออกช้า ผู้ที่จะส่งเรื่องก็ยิ่งลังเลใจว่าควรส่งหรือไม่ เลยยิ่งทำให้ไม่มีเรื่องพอที่จะตีพิมพ์ เมื่อพิจารณาทั้งสองด้านแล้ว ผู้เขียนคิดว่าเราควรเลือกเดินทางสายกลาง กล่าวคือเราจะเปิดขอบเขตของเรื่องที่จะรับตีพิมพ์ให้กว้างขึ้น ในขณะเดียวกัน เราก็จะจำแนกประเภทของเรื่องและกลั่นกรองเพื่อให้สมาชิกได้รับประโยชน์จากเรื่องที่ตีพิมพ์ตามสมควร ขอบเขตของเรื่องที่จะตีพิมพ์ได้กำหนดไว้แล้วใน "คำแนะนำสำหรับผู้เขียนเรื่องลงวารสาร" ซึ่งตีพิมพ์ในวารสารทุกเล่ม ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะเพิ่มเติมว่า เราน่าจะเน้นที่ รายงานวิจัย รายงานผู้ป่วย และบทความปริทัศน์ ซึ่งจะต้องมีความสมบูรณ์พอสมควร ทั้งในด้านรูปแบบ (ครบตามที่กำหนดไว้ เช่น มีบทคัดย่อ มีการอ้างอิงและรายการเอกสารอ้างอิงอย่างถูกต้อง ฯลฯ) และในด้านเนื้อหา (ให้ความรู้ใหม่ หรือสรุปความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และก้าวหน้า ฯลฯ) ส่วนบทความประเภทอื่น ๆ เราคงจะไม่กำหนดรูปแบบตายตัวลงไปเลยทีเดียว แต่จะพิจารณาเป็นราย ๆ ไป ว่าเหมาะสมและให้ประโยชน์ต่อผู้อ่านเพียงใด

สำหรับปัญหาว่าเราจะสามารถจัดเรื่องในแนวใดแนวหนึ่งไว้ในเล่มเดียวกัน หรือเราจำเป็นจะต้องลงเรื่องให้ครบทุกประเภทในแต่ละเล่มหรือไม่นั้น ยังไม่ใช่ปัญหาสำคัญในตอนนี้ เราคงจะหาไปเท่าที่ปัจจัยต่าง ๆ จะอำนวยให้ ที่สำคัญซึ่งผู้เขียนใคร่ขอเน้นอีกครั้งก็คือ นอกจากคณะบรรณาธิการทุกคน ซึ่งมีหน้าที่ช่วยกันเขียนเรื่อง หรือหาเรื่องตามที่เรากำลังต้องการและอ่าน-แก้ไขเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์แล้ว ท่านสมาชิกทุกท่านน่าจะมีส่วนร่วมในการเขียนบทความดังกล่าวมาแล้วด้วย เพื่อวารสารของเราจักได้มีเรื่องที่มีคุณภาพและมีเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ท่านคงไม่ต้องการเห็นวารสารของเรามีแต่คนเขียนหน้าเก่า ๆ อยู่เพียง ๒-๓ คน มิใช่หรือ

การเตรียมต้นฉบับ

สำหรับการเตรียมต้นฉบับ ซึ่งได้ให้รายละเอียดไว้แล้วในคำแนะนำสำหรับผู้เขียนเรื่องลงวารสาร ในที่นี้ใครจะขอเน้นเพิ่มเติมอีก ๒ เรื่อง คือเกี่ยวกับเรื่องย่อ (SUMMARY) และการอ้างอิงเอกสารอ้างอิง (REFERENCES) ในรายงานวิจัย รายงานผู้ป่วย บทความปริทัศน์ และบทความทั่วไป ซึ่งเป็นเรื่องทางวิชาการ เราต้องการให้มีเรื่องย่อเป็นภาษาอังกฤษ (ไม่ว่าต้นฉบับจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ) เพื่ออย่างน้อยที่สุดผู้อ่านและผู้รับวารสารในต่างประเทศจะได้ประโยชน์จากเรื่องย่อนั้น ๆ ส่วนเรื่องย่อภาษาไทยคงไม่จำเป็น เพราะผู้อ่านที่ต้องการอ่านเรื่องย่อคงจะใช้ประโยชน์จากเรื่องย่อภาษาอังกฤษได้อยู่แล้ว

การอ้างอิงเอกสารอ้างอิงเป็นส่วนสำคัญมากของบทความทางวิชาการ ผู้อ่านที่มีประสบการณ์และคณะกรรมการวารสารที่พิถีพิถันจะมองที่การอ้างอิงเอกสารและรู้ได้ทันทีว่าผู้เขียนบทความนั้น ๆ มีประสบการณ์ในการเขียนมากน้อยเพียงใด ถ้ามีการเขียนผิด ๆ ถูก ๆ หรือมีหลายรูปแบบปนเปกันไปหมด บทความและวารสารนั้น ๆ ก็จะถูกคัดออกต่อไป ความจริงมีวิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงอยู่บนสิบวิธีและไม่มีวิธีไหนถูกหรือผิด เพียงแต่เราจะใช้วิธีใดซึ่งสะดวกและให้ประโยชน์ได้ดี เราก็ใช้วิธีนั้นให้สม่ำเสมอเท่านั้น วารสารเราได้กำหนดให้ใช้เอกสารอ้างอิงระบบตัวเลขอยู่ในวงเล็บหลังข้อความที่กล่าวถึงหรือหลังชื่อผู้วิจัยที่อ้างอิง และเรียงตามลำดับการอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

ในปี ๑๙๗๗ American National Standard Institute (ANSI) และคณะกรรมการวารสารทางวิทยาศาสตร์การแพทย์หลายฉบับได้ประชุมกันที่เมือง Vancouver, Canada เพื่อกระตุ้นให้วารสารต่าง ๆ ใช้รูปแบบเอกสารอ้างอิงให้เหมือนกัน เรียก "Vancouver style" ซึ่ง Index Medicus ได้เปลี่ยนไปใช้วิธีดังกล่าว เริ่มจากปี ๑๙๘๐(๒) ระบบดังกล่าวได้ตัดเครื่องหมายและจุดหลังอักษรย่อและหลังชื่อย่อของวารสารออกไป และเขียนเดือนและปีของวารสารอยู่หลังชื่อของวารสาร อย่างไรก็ตามวารสารจำนวนมากยังไม่เปลี่ยนไปใช้วิธีดังกล่าวและเราก็จะยังไม่เปลี่ยนเช่นกัน

รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อควรคำนึงและวิธีการเขียนบทความทางวิชาการประเภทบทความวิจัย รายงานผู้ป่วย บทความปริทัศน์ ฯลฯ โปรดดูจากเอกสารอ้างอิง (3,4)

การจัดการ

ในวาระปี ๒๕๒๓-๒๕๒๔ ค่าใช้จ่ายสำหรับทำวารสาร ๖ ฉบับ ๑ ละ ๓๐๐ เล่ม รวมเป็นเงินประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท (รายงานประจำปีของชมรมปี ๒๕๒๓ และ ๒๕๒๔) คณะบรรณาธิการชุดปัจจุบัน และทางผู้จัดการวารสาร มีเป้าหมายจะออกวารสารปีละ ๔ ฉบับ ๑ ละ ๗๐๐ เล่ม โดยประมาณค่าใช้จ่ายไว้ปีละประมาณ ๓๕,๐๐๐ บาท ค่าใช้จ่ายดังกล่าวทางสมาคมให้งบสนับสนุนปีละ ๒๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือเราหวังว่าจะได้รับจากค่าสมาชิกจากต่างประเทศและค่าโฆษณาในวารสาร ซึ่งในประการหลังนี้เราก็ต้องการความช่วยเหลือจากท่านสมาชิกด้วย เป็นอย่างยิ่ง

การบอกรับวารสารภายในประเทศเท่าที่ผ่านมายังไม่กว้างขวางมากนัก และส่วนใหญ่มักจะเป็นการขอเป็นวิทยาทาน (ห้องสมุดและโรงพยาบาลต่าง ๆ) ซึ่งเราก็คงจะต้องดำเนินนโยบายแจกฟรีเช่นนั้นอยู่ต่อไป (ประมาณ ๒๐๐ รายการ) เพราะถือว่าเป็นการเผยแพร่ผลงานของสมาคม และเป็นการบริการประชาชนด้วย

ปัญหาการพิมพ์และรูปเล่มของวารสาร ทางผู้จัดการได้เปลี่ยนรูปแบบใหม่ทั้งหมด แต่เรายังจะใช้ระบบพิมพ์ดีดและทำออฟเซตต่อไปเหมือนเดิม ซึ่งถ้าเราพิถีพิถันมากพอด้วยวิธีการดังกล่าว ก็สามารถทำให้วารสารถูกต้อง สวยงาม น่าอ่าน และมีคุณค่าได้โดยไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มจากการเรียงพิมพ์ ผลงานเล่มแรกนี้และเล่มต่อ ๆ ไป เป็นอย่างไรบ้าง เราหวังว่าจะได้รับคำติชมจากท่านผู้อ่าน เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

สรุปนโยบายและเป้าหมาย

มีการอภิปรายกันพอสมควรในการประชุมคณะกรรมการบริหารสมาคมว่าสมควรหรือไม่ ที่วารสารจะตีพิมพ์เฉพาะเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อดึงให้วารสารเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศและถูกอ้างถึงใน Index Medicus และ Current Content ในที่สุด แต่เรื่องนี้ไม่มีข้อสรุป มีเหตุผลอยู่หลายข้อ ซึ่งทำให้คิดว่าไม่น่าจะจำกัดตีพิมพ์เฉพาะเรื่องภาษาอังกฤษ เช่น

๑. วารสารเรายังมีสมาชิกจำกัดและมีเรื่องที่ตีพิมพ์อยู่ในวงแคบ มีเรื่องที่ส่งมาให้พิจารณายังไม่มากพอที่จะเลือกได้ การจำกัดดังกล่าวอาจทำให้ไม่มีเรื่องพอและทำให้ผู้ออกวารสารล่าช้าหรือไม่ครบตามจำนวน

๒. ถึงแม้เราจะมีเป้าหมายในการยกมาตรฐานของวารสารจนเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ แต่ในขณะเดียวกัน เราก็ควรจะมียุทธศาสตร์ในการให้บริการแก่สมาชิกและประชาชนโดยทั่วไปด้วย บทความภาษาไทย เช่น บทความปริทัศน์ที่ดี จะมีประโยชน์มากสำหรับผู้อ่านที่ต้องการติดตามความรู้และความก้าวหน้าในด้านที่สนใจ

๓. ถ้าเรามีบทความภาษาอังกฤษที่มาตรฐาน การมีบทความภาษาไทย (ซึ่งมีเรื่องย่อภาษาอังกฤษ) อยู่ด้วยในวารสาร ไม่น่าจะเป็นเหตุให้ไม่เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ

ผู้เขียนตกลงใจรับทำหน้าที่บรรณาธิการวารสารเภสัชวิทยา เพราะมองเห็นว่ามีทางที่เราจะทำให้วารสารมีคุณภาพดีขึ้นได้ มีทางที่เราจะได้รับเรื่องจำนวนมากจากทั้งต่างประเทศและภายในประเทศ เช่น จากผู้บรรยายในงานประชุมเภสัชวิทยาประจำภาคพื้น ๖ ครั้งที่ ๓ และจากอาจารย์ของเราเองที่กำลังกระตือรือร้นที่จะสร้างผลงานทางวิชาการ ผู้เขียนเชื่ออยู่เสมอว่าการที่เรามาช่วยกันสร้างวารสารของเราให้ได้มาตรฐาน ในที่สุดผลดีนั้น ๆ ก็จะเป็นของสมาคมโดยรวม และของสมาชิกแต่ละคน ทั้งในด้านชื่อเสียงและหน้าที่การงานด้วย โดยมีมือของเรา และโดยความร่วมมือจากทุก ๆ ท่าน เราน่าจะบรรลุถึงจุดหมายของเราได้ และความหวังที่จะเห็นวารสารของเรามีชื่ออยู่ใน Index Medicus และ Current Content ก็คงจะไม่นานเกินรอ แต่ประการสำคัญที่สุดในตอนนี้ก็คือ เราทุกคนต้องช่วยกันอย่างจริงจัง

ขอขอบพระคุณมาล่วงหน้าในความร่วมมือด้วยดีจากทุกท่าน

บพิตร กลางกัลยา

ภาควิชาเภสัชวิทยา

วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

เอกสารอ้างอิง

1. รายงานการประชุมสังสันพันธ์บรรณาธิการวารสารวิทยาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๒๔
2. Change of Index Medicus Citation Format, Index Medicus 1980,
3. บพิตร กลางกัลยา, ชาญชัย ชรากร, ภาสิต พานิชยานนท์. การเขียนบทความทางวิชาการเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร. วชิรสารเสนารักษ์ ๓๔ : ๑๖๕-๑๗๐, ๒๕๒๔.
4. คู่มือการเตรียมบทความและรายงานทางวิทยาศาสตร์เพื่อตีพิมพ์ในวารสาร โดยคณะอนุกรรมการกลุ่มบรรณาธิการวารสารวิทยาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ๒๕๒๒.